

Petar Novoselec*

IN MEMORIAM: HANS HEINRICH JESCHECK (1915.-2009.)

Dana 27. rujna 2009. preminuo je u Freiburgu prof. dr. dr. h. c. mult. Hans Heinrich Jescheck, veliki njemački penalist koji je obilježio njemačku i svjetsku kaznenopravnu znanost druge polovine 20. stoljeća.

Profesor Jescheck rodio se 10. siječnja 1915. u Lignici u Šleskoj (sada Poljska). Studirao je pravo od 1933. do 1936. na sveučilištima u Freiburgu, Münchenu i Göttingenu. Doktorirao je 1939. a habilitirao je 1949. u Tübingenu zapaženom radnjom pod nazivom O odgovornosti državnih organa prema međunarodnom kaznenom pravu. Od 1937. bio je u pravnoj službi njemačke vojske, između ostalog kao časnik i sudac ratnog suda, pa je nakon završetka rata do 1947. bio u ratnom zarobljeništvu u Francuskoj. To traumatično iskustvo navelo ga je da daljnji život posveti rehabilitaciji Njemačke kao pravne države i vraćanju sjaja njemačkoj kaznenopravnoj znanosti. Od 1954. profesor je kaznenog prava na Sveučilištu u Freiburgu i voditelj instituta koji od 1966. nosi ime Max Planckov institut za strano i međunarodno kazneno pravo. Kao direktor Instituta sve do umirovljenja pridonio je njegovoj afirmaciji u svjetskim razmjerima. Uvjeren da je pravo iznad svake ideologije omogućivao je studentski boravak u Institutu gostima iz čitavog svijeta, uključujući i onima s druge strane tadašnje željezne zavjese. Bio je dekan Pravnog fakulteta u Freiburgu 1962./63. i rektor freiburškog Sveučilišta 1965./66., a od 1969. do 1987. urednik elitnog časopisa *Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft*. Od 1979. do 1989. bio je predsjednik inače izrazito frankofonske udruge *Association internationale de droit pénal (AIDP)*, a nakon toga i njezin počasni predsjednik. Na 18. kongresu AIDP-a u Istanbulu u rujnu ove godine osnovana je Nagrada Hans Heinrich Jescheck, koja je prvi put dodijeljena dva dana prije njegove smrti. Profesor Jescheck bio je nositelj 12 počasnih doktorata iz svih dijelova svijeta.

* Dr. sc. Petar Novoselec, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u mirovini

Profesor Jescheck objavio je preko 600 znanstvenih radova iz raznih područja kaznenog prava. Na prvom je mjestu problematika općeg dijela, sustavno obrađena u čuvenom Udžbeniku kaznenog prava (Lehrbuch des Strafrechts), kojeg je peto, posljednje izdanje (u koautorstvu s njegovim učenikom Thomasom Weigendom) objavljeno 1996. godine. To reprezentativno, ali i nadasve čitko djelo doživjelo je izvrstan prijam i kod stranih pravnika, kako u izvorniku, tako i u prijevodima (na španjolski, japanski i kineski), omogućivši čitateljima da se na jednom mjestu upoznaju s cjelokupnom njemačkom kaznenopravnom dogmatikom i kriminalnom politikom. Autor u njemu zauzima sredinu između tada suprotstavljenih stajališta, dominantnog utilitarizma koji jednostrano naglašava specijalnu ili generalnu prevenciju i neoklasične, etički utemeljene pozicije koja se ne odriče retribucije. U udžbeniku je obilato zastupljena i njemačka sudska praksa, koju je Jescheck ne samo poznao nego kao sudac Pokrajinskog suda u Freiburgu i Višeg pokrajinskog suda u Karlsruheu (sve do 1978.) i kreirao. Također su uzeta u obzir dostignuća moderne kriminologije, discipline koju je Jescheck osobito cijenio, o čemu svjedoče i njegove često citirane riječi da je “kazneno pravo bez kriminologije slijepo, a kriminologija bez kaznenog prava bezgranična”.

Drugo veliko područje Jescheckova zanimanja bilo je strano i međunarodno kazneno pravo. Pored već spomenutog habilitacijskog rada, Jescheck je objavio i niz drugih radova s područja međunarodnog prava; on je još 50-ih godina 20. stoljeća uočio važnost europskog kaznenog prava i na taj način predvidio njegovu ulogu u budućnosti. Posebno se zalagao za studij stranog prava i primjenu komparativne metode u analizi njemačkog prava, po čemu se isticao među njemačkim autorima koji su nerijetko, svjesni bogatstva svoje nacionalne dogmatike, ostajali u njezinim granicama. Zadivljujuće je njegovo poznavanje stranih kaznenopravnih sustava koje je bilo moguće i zahvaljujući njegovu izvrsnom poznavanju stranih jezika na kojima je i predavao na mnogobrojnim stranim sveučilištima (govorio je francuski, engleski, talijanski i španjolski). Stoga je od 1974. do 1983. bio i predsjednik Društva za poredbeno pravo.

Profesor Jescheck bio je visoka stasa i ponosna držanja, ali i pristupačan svima koji su s njime htjeli izmijeniti misli. Poznate su njegove konzultacije utorkom koje je održavao i nakon emeritiranja i za koje je vladao velik interes. U tim kontaktima bio je uvijek ljubezan prema svojim sugovornicima, bodreći ih u njihovoj borbi za afirmaciju kaznenog prava jer ono, prema njegovim riječima, “ne samo ograničava slobodu nego je i stvara”.

Posebno treba naglasiti da se profesor Jescheck sa simpatijama odnosio prema hrvatskim pravnicima. Počelo je s profesorom Zlatarićem, s kojim ga je vezalo iskreno prijateljstvo. Nakon Zlatarićeve smrti, u toplo intoniranom nekrologu, objavljenom u *Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft*

br. 2/1977., napisao je, između ostalog, da će profesor Zlatarić “ostati u sjećanju svojim prijateljima po iskrenosti i otvorenosti karaktera, kao i po istinskom europskom osvjeđenju koje je njega i njegov rodni grad obasjavalo poput večernjeg rumenila”. Nakon Zlatarića profesor Jescheck ugostio je u svome Institutu, a ponekad i u svojoj vili nedaleko od Instituta, i druge hrvatske profesore i doktorande. Zauzvrat je njegovo djelo naišlo na značajan odjek u hrvatskoj kaznenopravnoj literaturi.

